



maakt ruimte voor onderwijs



MODULEHANDLEIDING

GRAMMATICA 2F

Inleiding	2
Doelgroep	2
Rubriekenoverzicht	4
De rubrieken toegelicht	6
Rubriek A: Werkwoorden en werkwoordsvormen	6
Rubriek B: Zelfstandig naamwoord en lidwoord	6
Rubriek C: Bijvoeglijk naamwoord	6
Rubriek D: Bijwoord	7
Rubriek E: Telwoord	7
Rubriek F: Voornaamwoord	7
Rubriek G: Voorzetsel	7
Rubriek H: Voegwoord	7
Rubriek I: Zin en zinsdeel	7
Rubriek J: Onderwerp en getal	8
Rubriek K: Gezegde en persoonsvorm	8
Rubriek N: Bijwoordelijke bepaling	8
Rubriek O: Alle woordsoorten	8
Rubriek P: Alle zinsdelen	9
Achtergrondinformatie	10



Inleiding

Numo is een online leermiddel waarmee leerlingen de basisvaardigheden van Nederlands, rekenen/wiskunde, Engels en Duits adaptief kunnen oefenen tot ze het beoogde niveau hebben bereikt.

Adaptief betekent dat het programma zich automatisch aanpast aan het oefengedrag van leerlingen. Is een leerling goed in een vaardigheid, dan gaat hij er met sprongen doorheen. Bij onderdelen waarmee hij moeite heeft, staat het programma langer stil. De leerling krijgt dan extra oefeningen en meer feedback.

Numo kan teruggrijpen op oefenstof van groep 6 van de basisschool. Een leerling die uitblinkt in een vaardigheid, kan doorgaan met oefenen tot 3F- of zelfs 4F-niveau. Dat is de grote kracht van adaptieve software!

Doordat leerlingen met Numo de basisvaardigheden eigen maken, heb jij als docent meer tijd voor andere, leuke dingen, zoals individuele begeleiding, thema-opdrachten, interactieve werkvormen, oefenen met schrijfvaardigheid, projecten rondom rekenen, debatteren en literatuur.

Doelgroep

Grammatica 2F is vooral bedoeld voor leerlingen van het vmbo. In havo/vwo, mbo, volwassenenonderwijs en basiseducatie kan het programma eventueel gebruikt worden voor remediërende doeleinden. Het programma is bijzonder geschikt voor groepen waarin grote niveaueverschillen bestaan. De doelgroep is dus breed. Het programma is geschikt voor zowel allochtone als niet-allochtone leerlingen.



Rubriekenoverzicht

Rubriek	Oefening	Omschrijving van de activiteit
Sprongtoetsen	1 Rubriek A t/m H - woordsoorten 2 Rubriek G t/m N - zinsdelen 3 Alle woordsoorten en zinsdelen	
A werkwoorden en werkwoordsvormen	1 Tien werkwoorden 2 Splitsbaar of niet 3 Autodief in klike 4 Infinitief of niet 5 Persoonsvorm stap voor stap 6 Lievebloemen 7 Voltooid deelwoord invullen 8 Tijden stap voor stap 9 Werkwoorden en werkwoordsvormen	Wijs de woorden aan die als werkwoord gebruikt kunnen worden. Zet de splitsbare en niet splitsbare werkwoorden in de juiste rij. Je ziet een tekst. Wijs alle werkwoorden aan. Klik op de rij waar het woord in hoort. Beantwoord de vragen en vind de persoonsvorm. Je ziet een tekst. Wijs alle persoonsvormen aan. Vul het voltooid deelwoord in. Lees de vraag en kies het juiste antwoord. Lees de vraag, kies het juiste antwoord.
B zelfstandig naamwoord en lidwoord	1 Ik ben Chantal 2 Soorten dingen 3 De- en het-woorden 4 Lidwoord gebruiken 5 Lidwoord of niet 6 Werkwoord als zelfstandig naamwoord 7 Beklim de watertoren 8 Zelfstandig naamwoord en lidwoord	Wijs alle zelfstandige naamwoorden aan. Zoek de woorden bij het koepelwoord. Klik op de rij waar dit woord in hoort. Lees de vraag, kies het juiste antwoord. Kies de zin met het dikgedrukte lidwoord. Lees de vraag en kies het goede antwoord. Je ziet een tekst. Wijs alle zelfstandige naamwoorden aan. Lees de vraag, kies het juiste antwoord.
C bijvoeglijk naamwoord	1 Zelfstandig of bijvoeglijk 2 Bijvoeglijk naamwoord in zin 3 Skeelers 4 Bijvoeglijk naamwoord	Klik op de rij waar dit woord in hoort. Lees de vraag en kies het juiste antwoord. Wijs alle bijvoeglijke naamwoorden aan. Lees de vraag, kies het juiste antwoord.
D bijwoord	1 Bijwoord of bijvoeglijk naamwoord 2 Bijwoorden van plaats 3 Bijwoord aanwijzen 4 Aardbevingen in Groningen 5 Bijwoord	In welke rij hoort het onderstreepte woord. Kies tien bijwoorden die een plaats aanduiden. Wijs in elke zin een bijwoord aan. Wijs alle bijwoorden aan. Lees de vraag en kies het juiste antwoord.
E telwoord	1 Hoofd of rang 2 Telwoord stap voor stap 3 Thomas Dekker 4 Telwoord	Klik op de rij waar dit woord in hoort. Lees de vraag en kies het juiste antwoord. Wijs alle telwoorden aan. Lees de vraag en kies het juiste antwoord.
F voornaamwoord	1 Voornaamwoord invullen 2 Bezittelijk voornaamwoord aanwijzen 3 Liefde en een roos 4 De functie van HET 5 Het verhoor 6 Voornaamwoorden	Typ het juiste voornaamwoord. Wijs een bezittelijk voornaamwoord aan. Wijs alle voornaamwoorden aan. Wat is de functie van HET in deze zin? Wijs de juiste rij aan. Wijs de vragende voornaamwoorden aan. Lees de vraag en kies het juiste antwoord..
G voorzetsel	1 Voorzetsel in zin 2 Voorzetsel of niet 3 Anouk 4 Vaste voorzetsels 5 Piercings 6 Voorzetsels	Klik op het voorzetsel dat in de zin past. Klik op de zin met het dikgedrukte voorzetsel. Wijs alle voorzetsels aan in de tekst. Zoek woordgroep en voorzetsel bij elkaar. Wis de platte streepjes en typ een voorzetsel. Lees de vraag en kies het juiste antwoord.
H voegwoord	1 De overstroming 2 Zinnen koppelen 3 Verband kiezen 4 Voegwoorden	Wijs voor elke open plaats een voegwoord aan. Kies het goede vervolg uit de lijst. Kies het voorzetsel dat in de zin past. Lees de vraag, lees de antwoorden en kies het goede antwoord.
I zin en zinsdeel	1 Verdelen in zinsdelen 2 Zinsdeel of niet 3 Juiste verdeling kiezen	Verdeel de zin in zinsdelen. Lees de vraag en kies het goede antwoord. Lees de vraag en kies het juiste antwoord.

J onderwerp	<ul style="list-style-type: none"> 1 Persoonsvorm en onderwerp 2 Onderwerp afbakenen 3 Panda's tellen 4 Bijzondere zinnen 5 Hond leest gezicht 6 Onderwerp vinden 7 Onderwerp 	<p>Lees de vraag en kies het juiste antwoord.</p> <p>Sleep de haken naar de juiste plaats.</p> <p>Wijs alle onderwerpen aan in de tekst.</p> <p>Lees de vraag en kies het juiste antwoord.</p> <p>Wijs alle onderwerpen aan in de tekst.</p> <p>Lees de vraag, lees de antwoorden en kies het goede antwoord.</p> <p>Vind de onderwerpen.</p>
K gezegde en persoonsvorm	<ul style="list-style-type: none"> 1 Gezegde typen 2 Persoonsvorm en gezegde 3 Werkwoordelijk gezegde 4 Vulkanen 	<p>Typ het gezegde van de zin.</p> <p>Lees de vraag, lees de antwoorden en kies het goede antwoord.</p> <p>Vind de onderwerpen.</p> <p>Lees de vraag, lees de antwoorden en kies het goede antwoord.</p>
L lijdend voorwerp	<ul style="list-style-type: none"> 1 Lijdend voorwerp stap voor stap 2 Met of zonder lijdend voorwerp 3 De pest 4 Lijdende vorm maken 5 Lijdend voorwerp 	<p>Lees de vraag en kies het juiste antwoord.</p> <p>In welke rij hoort deze zin? Kies de juiste rij.</p> <p>In sommige zinnen staat een lijdend voorwerp. Wijs ze aan.</p> <p>Zet de bedrijvende vorm om in de lijdende vorm.</p> <p>Lees de vraag, lees de antwoorden en kies het goede antwoord.</p>
M meewerkend voorwerp	<ul style="list-style-type: none"> 1 Meewerkend voorwerp stap voor stap 2 Meewerkend voorwerp vinden 3 Meewerkend voorwerp aanwijzen 4 Meewerkend voorwerp of niet 5 Rode rozen 6 Meewerkend voorwerp 	<p>Lees de vraag en kies het juiste antwoord.</p> <p>Lees de vraag en kies het juiste antwoord.</p> <p>Wijs het meewerkend voorwerp aan in elke zin.</p> <p>In welke rij hoort deze zin?</p> <p>Kies de meewerkend voorwerpen in deze tekst.</p> <p>Lees de vraag en kies het juiste antwoord.</p>
N bijwoordelijke bepaling	<ul style="list-style-type: none"> 1 Welke vraag? 2 Bijwoordelijke bepaling stap voor stap 3 Bijwoordelijke bepaling(en) afbakenen 4 Bijwoordelijke bepaling of niet 5 Hoofd Luis 6 Bijwoordelijke bepaling 	<p>Vind de onderwerpen.</p> <p>Lees de vraag en kies het juiste antwoord.</p> <p>Sleep de haken om de bijwoordelijke bepaling(en).</p> <p>Klik op de rij waar dit woord in hoort.</p> <p>Kies de meewerkend voorwerpen in deze tekst.</p> <p>Vind de bijwoordelijke bepalingen.</p>
O alle woordsoorten	<ul style="list-style-type: none"> 1 Sterfte van eekhoorns 2 Beroemd worden 3 Alle woordsoorten 	<p>Lees de vraag, lees de antwoorden en kies het goede antwoord.</p> <p>Lees de vraag, lees de antwoorden en kies het goede antwoord.</p> <p>Lees de vraag, kies het juiste antwoord.</p>
P alle zinsdelen	<ul style="list-style-type: none"> 1 De muntschat 2 Rokende moeders 3 Alle zinsdelen 	<p>Lees de vraag, lees de antwoorden en kies het goede antwoord.</p> <p>Lees de vraag, lees de antwoorden en kies het goede antwoord.</p> <p>Lees de vraag, kies het juiste antwoord.</p>



De rubrieken toegelicht

Grammatica 2F behandelt alle woordsoorten en zinsdelen die volgens Meijerink c.s. en de SLO geleerd moeten worden om de 2F-drempel te kunnen halen. De onderwerpen zijn:

Woordsoorten

werkwoorden en werkwoordsvormen
zelfstandig naamwoord en lidwoord
bijvoeglijk naamwoord
bijwoord
telwoord
voornaamwoorden
voorzetsel
voegwoord
alle woordsoorten

Zinsdelen

zinnen en zinsdelen
onderwerp en getal
gezegde en persoonsvorm
lijdend voorwerp
meewerkend voorwerp
bijwoordelijke bepaling
alle zinsdelen

De rubrieken O en P zijn verzamelrubrieken waarin de hele stof in samenhang geoefend kan worden. Hieronder is aangegeven hoe elk van de bovengenoemde onderwerpen bij Grammatica 2F is ingevuld en wat er nieuw is ten opzichte van Grammatica 1F. Sommige onderwerpen zijn veel gemakkelijker dan andere, maar u moet in aanmerking nemen dat bij de diagnostische aanpak die wij voorstaan oefeningen alleen tevoorschijn komen als uit de diagnostische toets blijkt dat een leerling de stof niet beheerst.

Rubriek A: Werkwoorden en werkwoordsvormen

De meeste leerlingen zullen al weten wat een werkwoord is, maar hoe je een werkwoord kunt herkennen aan de inhoud (wat iets of iemand doet) en aan de vorm (veel verschillende vormen) wordt in de eerste oefeningen herhaald en geoefend. Aan de orde komen (opnieuw) de splitsbare werkwoorden en hoe die zich gedragen wanneer je ze gaat vervoegen. Vervolgens gaat de rubriek over de werkwoordsvormen persoonsvorm, voltooid deelwoord en infinitief. Nieuw in deze rubriek is onder andere het herkennen van de tijd waarin de zin staat (ott, ovt, vtt, vvt). De afdeling bestaat uit negen oefeningen met vijf verschillende oefenvormen.

Rubriek B: Zelfstandig naamwoord en lidwoord

Een belangrijke inhoudelijke categorie van de taal vormen de zelfstandige naamwoorden, die we gebruiken om mensen, dieren en dingen in de werkelijkheid te benoemen. Leerlingen leren deze woordsoort herkennen op basis van een omschrijving van de inhoud: zelfstandige naamwoorden noemen een mens, een dier of een ding. Dat 'ding' kan concreet of abstract zijn. Ook komen in deze rubriek verschillende vormkenmerken aan bod: er hoort meestal een lidwoord bij het zelfstandig naamwoord; zelfstandige naamwoorden hebben meestal een enkelvoud en een meervoud en ook vaak een verkleinwoord. De leerling moet uiteindelijk in staat zijn een zelfstandig naamwoord te herkennen in de context van een zin of een tekst. Nieuw ten opzichte van Grammatica 1F is dat meer aandacht besteed wordt aan soorten zelfstandige naamwoorden: mensen, dieren en soorten 'dingen' (landen, voorwerpen, materialen, gevoelens). Ook het begrip 'koepelwoord' komt aan de orde (gereedschappen, bestek, hemellichamen etc.). Behandeld wordt ook het zelfstandig naamwoord, gemaakt van een werkwoord en er wordt aandacht besteed aan het verschijnsel dat 'het' en 'een' niet altijd lidwoorden zijn. De afdeling bestaat uit zeven oefeningen met vijf verschillende oefenvormen.

Rubriek C: Bijvoeglijk naamwoord

Ook bij het bijvoeglijk naamwoord is er aandacht voor zowel de betekenis als de vorm. Een bijvoeglijk naamwoord noemt een kenmerk of eigenschap van een zelfstandig naamwoord (betekenis). En wat de vorm betreft: een



bijvoeglijk naamwoord heeft vaak een vergrotende en overtreffende trap (snel- sneller- snelst) en kan – afhankelijk van het zelfstandig naamwoord en het lidwoord waarmee het samen een woordgroep vormt - twee vormen aannemen (groot en grote). Uiteindelijk moet de leerling kunnen aangeven welk woord een bijvoeglijk naamwoord is en ook welke vorm wanneer gebruikt wordt. Nieuw is in Grammatica 2F de aandacht voor attributief en predicatief gebruik van het bijvoeglijk naamwoord (zonder die termen te gebruiken), voor stoffelijke bijvoeglijke naamwoorden en bijvoeglijk naamwoorden, gemaakt van een voltooid deelwoord. Er horen bij deze afdeling vier oefeningen in drie verschillende oefenvormen.

Rubriek D: Bijwoord

Rubriek D gaat over een woordsoort die in Grammatica 1F nog niet behandeld is. Met name voor het onderwijs in vreemde talen is het belangrijk dat leerlingen een bijwoord kunnen onderscheiden van een bijvoeglijk naamwoord. Geleerd wordt dat een bijwoord iets kan zeggen van een bijvoeglijk naamwoord of van een werkwoord, maar niet van een zelfstandig naamwoord. Ook kan het bijwoord een bepaling vormen bij de hele zin. Verder wordt de notie behandeld dat bijwoorden vaak iets zeggen van een tijd of van een plaats. Het belangrijkste vormkenmerk is dat bijwoorden onveranderlijk zijn. In de laatste oefening van elke rubriek komt alle stof van de rubriek langs. Dat is ook hier het geval. De rubriek beslaat vijf oefeningen met vijf verschillende oefenvormen.

Rubriek E: Telwoord

In tegenstelling tot Grammatica 1F wordt in Grammatica 2F het telwoord afzonderlijk en uitgebreider behandeld. Bij de behandeling wordt hier opnieuw aangegeven dat er twee soorten telwoorden zijn: woorden die een aantal noemen (hoofdtelwoorden) en woorden die een volgorde noemen (rangtelwoorden), maar het gaat nu ook over bepaalde en onbepaalde hoofd- en rangtelwoorden en het onderscheid met zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden. Het telwoord 'een' wordt geproblematiseerd, omdat het ook een lidwoord kan zijn. De rubriek beslaat vijf oefeningen in drie verschillende oefenvormen.

Rubriek F: Voornaamwoord

In Grammatica 1F werd de stof van de voornaamwoorden beperkt tot persoonlijk en bezittelijk voornaamwoord. Nu komt ook het vragend voornaamwoord erbij. Geproblematiseerd wordt het woordje 'het' dat zowel lidwoord als persoonlijk voornaamwoord kan zijn. De rubriek bestaat uit 7 oefeningen met 6 verschillende oefenvormen.

Rubriek G: Voorzetsel

Een voorzetsel geeft meestal een plaats, een tijd of een richting aan en het vormt samen met andere woorden een woordgroep: in het huis, bij het huis, langs het huis. In Grammatica 2F komt nu ook aan de orde dat het voorzetsel áchter het zelfstandig naamwoord kan staan (hij loopt het huis IN). Bovendien wordt het verschijnsel van de vaste voorzetsels behandeld, die geen letterlijke betekenis meer hebben. De rubriek bestaat uit 7 oefeningen met vijf verschillende oefenvormen.

Rubriek H: Voegwoord

Voegwoorden verbinden twee woorden, woordgroepen of zinnen met elkaar. Ook komt aan de orde dat een voegwoord soms aan het begin van een zin kan staan. Bijvoorbeeld in: Toen het begon te regenen, gingen we naar huis. Rubriek H bestaat uit vier oefeningen met vier verschillende oefenvormen.

Rubriek I: Zin en zinsdeel

Met dit onderwerp begint het redekundig ontleden. Leerlingen leren in deze rubriek dat zinnen een structuur hebben; dat ze zijn opgebouwd uit zinsdelen. De belangrijkste manier om zinsdelen af te bakenen is: kijken naar de plaats van de persoonsvorm en/of daarmee manipuleren om te zien welke woorden kennelijk bij elkaar horen. Zo kun je ook ontdekken welke (groep) woorden een zinsdeel vormen en welke niet. De rubriek Zin en zinsdeel bestaat uit drie oefeningen in twee verschillende oefenvormen.



Rubriek J: Onderwerp en getal

Voor het kunnen schrijven zonder fouten is het nodig dat leerlingen weten wat welk onderwerp bij een persoonsvorm hoort en of dat onderwerp enkelvoud of meervoud is. De onderwerp-vraag (Wie of Wat + werkwoord(en)) wordt in deze rubriek als methode gebruikt om het onderwerp te vinden. Bij de hogere oefeningen ook aandacht voor moeilijke onderwerpen als 'men' of 'directie', die taalkundig enkelvoud zijn, terwijl ze inhoudelijk aan meervoud doen denken. Nieuw in deze rubriek van Grammatica 2F is de aandacht voor samengestelde zinnen, met meer dan één onderwerp. Ook zinnen die in de gebiedende wijs staan en die dus geen onderwerp hebben, zijn niet eerder behandeld. Er horen zeven oefeningen in deze afdeling met drie oefenvormen.

Rubriek K: Gezegde en persoonsvorm

De rubriek gaat vooral over het (werkwoordelijke) gezegde. Aangegeven wordt dat de werkwoorden in de zin zeggen wat er in de zin gebeurt of wat iemand doet. De werkwoorden samen noem je het gezegde. Eén van de werkwoorden in het gezegde is de persoonsvorm. Als er maar één werkwoord is, dan is dat automatisch de persoonsvorm. Nieuw in deze rubriek van Grammatica 2F is eveneens dat samengestelde zinnen worden behandeld. De rubriek bestaat uit vijf oefeningen in twee verschillende oefenvormen.

Rubriek L: Lijdend voorwerp

Het lijdend voorwerp hoort niet tot de stof die volgens Meijerink c.s. op de basisschool behandeld moet worden, maar wel in het voortgezet onderwijs. Om voldoende stof te hebben voor leerlingen die wat sneller gaan, is het lijdend voorwerp toch opgenomen in Grammatica 1F. Geleerd wordt onder andere dat sommige werkwoorden een lijdend voorwerp bij zich (kunnen) hebben en andere niet. Nieuw in Grammatica 2F is dat ook de lijdende vorm behandeld wordt, waarin het lijdend voorwerp onderwerp is geworden. Rubriek L bestaat uit vijf oefeningen met vijf verschillende oefenvormen.

Rubriek M: Meewerkend voorwerp

Dit hele onderwerp is nieuw in Grammatica 2F. Uitgelegd wordt onder andere dat een meewerkend voorwerp alleen voorkomt in zinnen waar ook een lijdend voorwerp in staat; dat het gezegde van een zin met meewerkend voorwerp vaak iets te maken heeft met 'geven' of 'zeggen'; dat het met 'aan' begint, of dat je er 'aan' voor kunt denken. De rubriek bestaat uit zes oefeningen met vijf verschillende oefenvormen.

Rubriek N: Bijwoordelijke bepaling

Nieuw in Grammatica 2F is ook de behandeling van de bijwoordelijke bepaling. Uitgelegd wordt dat een bijwoordelijke bepaling antwoord geeft op vragen als 'waar', 'wanneer', 'waardoor', 'hoe'. Op die basale uitleg is de eerste oefening gebaseerd. In de volgende oefeningen wordt uitgelegd dat je bij redkundig ontleden de volgorde aanhoudt van: persoonsvorm, gezegde, onderwerp, lijdend voorwerp, meewerkend voorwerp. Het zinsdeel of de zinsdelen die je overhoudt zijn bijwoordelijke bepalingen. Deze stap-voor-stap-aanpak wordt aangeleerd in oefening N2. In volgende oefeningen kan het herkennen van een bijwoordelijke bepaling sneller gebeuren. Een extra notie is dat bijwoordelijke bepalingen vaak weggelaten kunnen worden uit de zin. De rubriek bestaat uit zes oefeningen met vier verschillende oefenvormen.

Rubriek O: Alle woordsoorten

Rubriek O is een verzamelrubriek waarin de acht woordsoorten die in de rubrieken A t/m H aan de orde kwamen, in samenhang behandeld worden. Dat gebeurt in eerste instantie aan de hand van zinnen in twee teksten. De derde oefening is een herhaling van de stof op zinsniveau, waarbij over één zin verschillende vragen gesteld worden.



Rubriek P: Alle zinsdelen

Rubriek P is een verzamelrubriek waarin de zinsdelen die in de rubrieken I t/m N aan de orde kwamen, in samenhang behandeld worden. Dat gebeurt in eerste instantie aan de hand van zinnen in twee teksten. De derde oefening is een herhaling van de stof op zinsniveau, waarbij over één zin verschillende vragen gesteld worden.



Achtergrondinformatie

Achtergronden van Grammatica 2F

Vanwege de zorg over het kennisniveau van taal en rekenen formeerde het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen een Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen. Deze expertgroep (commissie Meijerink) kreeg als opdracht om te adviseren wat leerlingen op het gebied taal en rekenen moeten kennen en kunnen op verschillende momenten in hun onderwijs carrière. Het resultaat is beschreven in het rapport 'Over de drempels met taal en rekenen' (2008). In dit advies formuleert de Expertgroep:

- 'doorlopende leerlijnen' die ervoor zorgen dat het onderwijsresultaat van de ene sector naadloos aansluit op dat van de andere;
- 'referentieniveaus' met beschrijvingen van kennis en vaardigheden die leraren houvast bieden voor het bepalen, volgen en stimuleren van de ontwikkeling van leerlingen.

Het advies bestaat uit een hoofd rapport en voor zowel taal als rekenen een deelrapport. De rapporten zijn te downloaden vanaf de site van de Stichting Leerplanontwikkeling (www.slo.nl).

Drempels

Het rapport van de Expertgroep Meijerink geeft aan wat leerlingen op belangrijke momenten in hun schoolloopbaan moeten kennen en kunnen. Deze belangrijke momenten worden ook wel 'drempels' genoemd en behelzen de overgangen tussen basisonderwijs, vmbo, havo, mbo, vwo, hbo en universiteit. Als leerlingen deze drempels makkelijker kunnen nemen, hebben ze meer kans op een optimale schoolloopbaan. Om ze hierbij te helpen, heeft de Expertgroep beschrijvingen van vier niveaus geformuleerd: 1F, 2F, 3F en 4F. Deze niveaus beschrijven de kennis en vaardigheden die de leerlingen op de drempelmomenten moeten beheersen.

Niveau	Fundamentele kwaliteit	Drempel
1F	Eind primair onderwijs	Van po naar vo
2F	Eind vmbo	Van vo fase 1 naar vo fase 2 / van vmbo naar mbo
3F	Eind mbo-4 en havo	van vo en mbo naar ho
4F	Eind vwo	van vo naar wo

Domeinen

In het rapport 'Over de drempels met taal' onderscheidt de Expertgroep vier domeinen: (1) mondelinge taalvaardigheid, (2) lezen, (3) schrijven en (4) taalbeschouwing (grammatica) en taalverzorging. Het referentiekader Nederlandse taal voor het domein begrippenlijst en taalverzorging op de basisschool is door de SLO uitgewerkt in een rapport Leerstoflijnen begrippenlijst en taalverzorging. Eveneens te downloaden vanaf de site van de SLO.

De stof van Grammatica 2F valt onder domein 4 waarin onderscheid gemaakt wordt tussen: taalbeschouwing (grammatica), spelling, werkwoordspelling en leestekens. Naast Grammatica 2F heeft Kurve daarom 2F-programma's ontwikkeld voor het leren van Spelling, Werkwoordspelling en Leestekens. Met deze vier programma's bestrijken we domein 4 dus geheel. Tevens is het programma Lezen 2F ontwikkeld (domein 2).



Taalbeschouwing volgens de commissie Meijerink

De Werkgroep Taal van de commissie Meijerink heeft een poging gedaan om de taalbeschouwelijke kennis en vaardigheden die nodig zijn voor het volbrengen van taalactiviteiten (met name voor schrijven), op basis van de gebrekkige beschrijvingen in kerndoelen en eindtermen tot stand te brengen. De Werkgroep beperkt zich hiermee tot het instrumentele perspectief op taalbeschouwing: dat wat nodig is om goed te kunnen schrijven.

Beheersingsniveaus voor taalbeschouwing kunnen nauwelijks worden gedefinieerd met kwalitatieve verschillen: op alle niveaus moeten leerlingen aspecten in enige mate beheersen: leerlingen moeten steeds minder grammaticale fouten in gesproken en geschreven taal maken, steeds beter regels voor correct taalgebruik beheersen en steeds beter in staat zijn om op taalverschijnselen te reflecteren. Het gaat dus vooral om een graduele toename in beheersing en niet zozeer om het leren beheersen van steeds andere onderdelen. Dit betekent dat er in een curriculum ruimte moet zijn voor veel herhaling van dezelfde leerstof, niet alleen binnen een schooltype, maar ook over schooltypen heen. Leerlingen en leerkrachten moeten dus schoolbreed naast aandacht voor de inhoud van teksten, apart aandacht besteden aan het correcte gebruik van taalelementen, iets wat door de ondergeschoven en impliciete rol van taalbeschouwing in de bestaande kerndoelen en eindtermen te veel op de achtergrond lijkt geraakt.

Uit veel onderzoek blijkt dat de cognitieve belasting bij het schrijven van tekst zo groot is dat het niet mogelijk is tegelijkertijd aandacht te besteden aan inhoudelijke en vormelijke aspecten van formulering. Daarom is het in het onderwijs van belang deze twee aspecten van het schrijven afzonderlijk aandacht te geven. Een belangrijk doel van het onderwijs in taalbeschouwing en taalverzorging is dat leerlingen efficiënt kunnen omgaan met de vormelijke eisen die het schrijven van tekst aan hen stelt. Een steeds vlottere beheersing van spellingconventies en een steeds betere kennis van grammaticale structuren vereist onderhoud gedurende de gehele schoolloopbaan. De beste vorm van onderhoud bestaat uit frequent gebruik van grammaticale en spellingvaardigheden bij het zelf schrijven van tekst, ondersteund door docenten die leerlingen telkens opmerkzaam maken op de grammaticale en spellingkwesaties die nog onvoldoende beheerst worden.

Het lijkt geen twijfel dat leerlingen in het kader van het taalonderwijs en het onderwijs in Nederlands de beschikking moeten krijgen over begrippen die het mogelijk maken om over taal te denken en te spreken. Dergelijke begrippen zijn essentieel voor het taalonderwijs, vanuit een instrumentele visie op taalbeschouwing.

De Werkgroep realiseert zich dat een belangrijk deel van het taalbeschouwingsonderwijs bestaat uit het aanleren en bijschaven van een metatalige woordenschat bij leerlingen gedurende hun hele schoolloopbaan. Om dit aspect van taalbeschouwing te benadrukken heeft de Werkgroep uit diverse bronnen een lijst samengesteld van metatalige begrippen die voor het onderwijs van belang geacht worden.